

TRAIN.

ὑπάρχον ὁμῶς γενικαί τινες διατάξεις πρὸς τὰς ὁποίας οἱ θύοντες ἐχρεώσθουν νὰ συμμορφωθῶσι π. χ. εἰς μὲν τοὺς οὐράνιους καὶ ἐπιγείους Θεοὺς ἐπρόσφερον εἰς θυσίαν τετράποδα ζῶα λευκοῦ χρώματος, σφάζοντες αὐτὰ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ· εἰς δὲ τοὺς καταχθονίους μαύρου χρώματος, σφάζοντες αὐτὰ ἐντὸς βόθρων καὶ ἀναμιγνύοντες καθαρὸν οἶνον καὶ θερμὸν γάλα μετὰ τοῦ αἵματος αὐτῶν· εἰς δὲ τοὺς ἐναερίους Θεοὺς ἐπρόσφερον εἰς θυσίαν πτηνὰ μαύρου χρώματος, θυσιάζοντες αὐτὰ ἐπὶ τῶν βωμῶν, τοὺς ὁποίους περιεράντιζον δι' αἵματος· τέλος εἰς τοὺς θαλασσίους Θεοὺς ἐπρόσφερον εἰς θυσίαν λευκὰ καὶ μαῦρα θύματα, τὰ ὁποία ἔσφαζον ἐπὶ τῆς ὄχτης· τὸ δὲ μέλι, αἱ ὀπῶραι καὶ τὸ θυμίαμα ἀπετέλουν παραπληρωματικὸν μέρος τῶν πλείστων τῶν θυσιῶν τούτων.

Τὰ πρὸς θυσίαν τετράποδα ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ βόες, οἱ τράγοι, τὰ πρόβατα, αἱ αἰγες καὶ οἱ χοῖροι· ἀλλ' ἡ ἐκλογή τοῦ θύματος ἐγένετο μετὰ μεγάλης προσοχῆς· διότι ἔπρεπε τὸ εἰς θυσίαν προωρισμένον ζῶον νὰ ἦναι τέλειον, ὑγιὲς καὶ ὁλόκληρον· νὰ μὴν ἔχη οὐδεμίαν κηλίδα ἐπὶ τοῦ δέρματος αὐτοῦ· νὰ μὴν ἔχη τὰ ὦτα σχισμένα, οὔτε τὴν οὐρὰν ὀξεῖαν, ἢ μαύρην τὴν γλῶσσαν. Πρὸς τούτοις τινα θύματα ἦσαν μᾶλλον τῶν ἄλλων εὐάρεστα εἰς τινὰς τῶν θεοτήτων π. χ. ἡ Κυβέλη ἐνησμενίζετο εἰς τὴν θυσίαν χοιριδίου· ὁ Βάκχος εἰς τὴν τοῦ τράγου καὶ τῆς αἰγός· ἡ Ἑκάτη εἰς τὴν τῶν κυνῶν· ὁ Ἄρης εἰς τὴν τῶν ἵππων καὶ ἡ Ἄρτεμις εἰς τὴν τῶν ἐλάφων. Γενικῶς δὲ ἐπροτιμῶντο διὰ μὲν τοὺς Θεοὺς τὰ ἄρρενα ζῶα, διὰ δὲ τὰς Θεᾶς τὰ θήλαια. Αἱ θυσίαι ἦσαν δημόσιαι, ἡἰδιωτικαί· καὶ αἱ μὲν δημόσιαι ἐξετελοῦντο ὑπὸ τῶν ἱερέων δι' ἐξόδων τῆς πόλεως διὰ νὰ εὐχαριστήσωσι τοὺς Θεοὺς ἕνεκα δημοσίας εὐτυχίας, ἢ διὰ νὰ ἐξιλεώσωσι τὴν ὀργὴν αὐτῶν· αἱ δὲ ἡδιωτικαὶ ἐτελοῦντο κατ' οἶκον δι' ἐξόδων τῆς οἰκογενείας καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρὸς τιμὴν τῶν ἐφεστίων Θεῶν, οὔσαι διαφόρων βαθμῶν ἀπὸ ἑκατὸν βοῶν μέχρι μιᾶς ὀπώρας, ἀναλόγως τῆς καταστάσεως τοῦ προσφέροντος· ὁ δὲ πάντῃ ἄπορος ἰλάσκετο τὸν Θεὸν φιλήσας μόνον τὴν αὐτοῦ δεξιάν.

Ἡ κατὰ τὰς δημοσίους θυσίας ἐθιμοταξία εἶναι ἀξιωματικῆς· ἀφοῦ ἐξέλεγον τὸ θῆμα, ἐχρύσωνον τὰ κέρατα αὐτοῦ, περιέβαλλον στεφάνους ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ζώου καὶ ἐκάλυπτον τὰ πλευρὰ αὐτοῦ διὰ ποδήρους στολῆς· οἱ δὲ ἐν τῷ ναῷ ἐπίτηδες τρεφόμενοι αὐλῆται προηγοῦντο τῆς παρατάξεως παίζοντες τοὺς ἱεροὺς αὐλοὺς, οἵτινες κατεσκευάζοντο πάντοτε ἐκ πύξου, ἐν ᾧ οἱ πρὸς ἄλλας χρήσεις αὐλοὶ κατεσκευάζοντο ἐξ ἀργύρου, ἢ ὀστῶν ὄνου.

Παρατηρεῖτο μεγάλως πρὸς τούτοις ὥστε τὸ πρὸς θυσίαν ζῶον νὰ μὴν ἤθελε κάμει οὐδεμίαν ἀνθίστασιν κατὰ τῶν ὁδηγῶν αὐτοῦ, ἢ δοκιμάσῃ νὰ φύγῃ· διότι τοῦτο ἐθεωρεῖτο ὡς ἀπαίσιος οἰωνός· ἀφοῦ δὲ τὸ ζῶον ἔφθανεν ἐνώπιον τοῦ βωμοῦ, ὁ ἱερεὺς ἐνεδύετο τὴν στολὴν τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ καὶ νιπτόμενος καὶ καθαριζόμενος κατὰ τὰ ἔθιμα, ὁμολόγει μεγαλοφώνως τὰ ἴδια ἑαυτοῦ ἁμαρτήματα, παρακαλῶν τοὺς Θεοὺς νὰ μὴν ἀποδοκιμάσωσι τὴν προσφορὰν αὐτοῦ ὡς ἀναξίου λειτουργοῦ. Ἀκολουθῶς παραγγέλων προσοχὴν καὶ σέβας ἔκραζε· ποῖοι εἶναι παρόντες ἐδῶ;—ὁ δὲ λαὸς ἀπεκρίνετο, πολλοὶ ἀγαθοὶ.—μακρὰν ἀπ' ἐδῶ, ἐπανελάμβανεν ὁ ἱερεὺς, οἱ κακοὶ καὶ οἱ βέβηλοὶ (οἱ μὴ κατηχημένοι δηλαδὴ εἰς τὰ μυστήρια τῆς θρησκείας) καὶ ὁ κήρυξ, φέρων ἐν τῇ χειρὶ κηρύκιον, ἀπέβαλλε κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ ἱερέως τοὺς βεβήλους. Ἀκολουθῶς ἐπέταττεν ἐκ νέου σιωπὴν καὶ προσοχὴν καὶ εὐλογῶν τὸ ὕδωρ ἐρρᾶντιζε τὸν βωμὸν καὶ τὸν λαόν, ἐν ᾧ οἱ ὑμῳδοὶ καὶ αὐλῆται ἐξετέλουν θρησκευτικὴν τινὰ μουσικὴν.

Ἀκολουθῶς ὁ ἱερεὺς ἐθυμιάζε τὸν βωμὸν, τὸ θῆμα καὶ τὰ ἀγάλματα τῶν Θεῶν· ἔπειτα στρέφων τὸ πρόσωπον πρὸς ἀνατολὰς καὶ κρατῶν τὰς δύο γωνίας τοῦ βωμοῦ, ἀπέθυνε πρῶτον μὲν γενικὴν πρὸς τοὺς Θεοὺς προσευχὴν (ἣτις ἤρχιζε παρὰ μὲν τοῖς Ἑλλήσιν ἀπὸ τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας, παρὰ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις ἀπὸ τοῦ Ἰαννοῦ καὶ τῆς Ἑστίας) ἔπειτα δὲ μερικὴν προσευχὴν πρὸς τὴν θεότητα, εἰς ἣν προσεφέρετο ἡ θυσία, ἐπικαλούμενος τὴν οὐράνιον ἀντίληψιν καὶ προστασίαν ἐπὶ ἐκείνων, χάριν τῶν ὁποίων ἡ θυσία ἐτελεῖτο, ἐπὶ τῶν ἀρ-

χόντων ἢ αὐτοκρατόρων καὶ ἐπὶ τῶν σημαντικωτέρων ὑπαλλήλων τοῦ κράτους. Μετὰ δὲ τὰς προκαταρκτικὰς ταύτας ἐθιμοταξίας ὁ μὲν ἱερεὺς ἐκάθητο, οἱ δὲ παρόντες προσερχόμενοι ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὸν βωμὸν καὶ προσφέροντες ἕκαστος μικρόν τι δῶρον ἐπέστρεφον καὶ ἐνίπτοντο τὰς χεῖρας ἐντὸς ἐπὶ τούτῳ διωρισμένης λεκάνης, διὰ τὴν καθαρισθῶσιν ἐντελῶς. Τότε ὁ ἱερεὺς ἀνιστάμενος καὶ θυμιάζων ἐκ δευτέρου τὸ θῦμα κατέβρεχεν αὐτὸ διὰ τοῦ καθαρισμένου ὕδατος καὶ μετὰ τὴν ἐπανάληψιν εὐχῶν τινων διεσκόρπιζεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ψυχία ἐκ τῶν ἱερῶν ἀλφίτων, κατεσκευασμένων ἐξ ἀλεύρου κριθῆς, ἢ σίτου καὶ ἐξ ὕδατος, ἢ ἄλατος· ἀκολουθῶς λαμβάνων ληκύθιον πλήρες οἴνου ἐγύετο πρῶτος αὐτὸς, ἔπειτα ἔδιδεν εἰς τοὺς περιεστῶτας τὰ πῖναι καὶ ἔχυνε τὸ περίσευμα ἐπὶ τῶν κεράτων τοῦ θύματος προφέρον μυστικούς τινας λόγους· ἐπὶ τέλους δὲ ἀποσπῶν τινὰς τρίχας ἀπὸ τοῦ μετώπου τοῦ ζώου καὶ ῥίπτων αὐτάς εἰς τὸ πῦρ διέταττε διὰ νεύματος τὴν θανάτωσιν τοῦ θύματος· εἰς δὲ τῶν ἱεροθυτῶν ἐκτύπα τὸ ζῶον διὰ σφύρας· ἕτερος ἔσφαζεν αὐτὸ καὶ ὁ τρίτος λαμβάνων τὸ αἷμα ἐντὸς δοχείου προσέφερεν εἰς τὸν ἱερέα, ὅστις ἐρράντιζε δι' αὐτοῦ τὸν βωμὸν.

Ἀφοῦ ἐθυσιάζετο τὸ ζῶον ἀνέτεμνον τὸ σῶμα αὐτοῦ διὰ τὴν παρατηρήσωμεν ἐπὶ τῆς καρδίας, τοῦ ἥπατος, καὶ τῶν ἐντοσθίων τὰς προρρήσεις τοῦ μέλλοντος· ἡ οὐρὰ ὁμοίως τοῦ ζώου παρατηρεῖτο μετὰ μεγάλης προσοχῆς· ἐὰν αὕτη ἐκαμπυλοῦτο ἐλικοειδῶς, τοῦτο ἦτο σημεῖον μεγάλων δυσκολιῶν· ἐὰν δὲ ὑψοῦτο πρὸς τὰ ἄνω, ἡλπίζετο εὐτυχῆς ἔκβασις· ἐὰν δὲ ἐκλινε πρὸς τὰ κάτω, ἐπρομαντεύετο δυστυχία· ἀφοῦ δὲ ἠρεύνων ἀρκετὰ τὰ μέλη τοῦ ζώου καὶ ἐκήρυττον τὴν ἐπιτυχίαν ἢ ἀποτυχίαν τῆς θυσίας, ὁ ἱερεὺς πάσων δι' ἀλεύρου τὰ ἐντόσθια τοῦ ζώου καὶ βρέχων αὐτὰ μετὰ οἴνου καὶ παρουσιάζων εἰς τοὺς Θεοὺς ἐντὸς ἀργυρῶν λεκανῶν ἔρριπτεν αὐτὰ εἰς τὸ πῦρ· ἀφοῦ δὲ ταῦτα ἐκαίοντο, ἐτελείωνε τὴν θυσίαν διὰ τῆς ἀπολύσεως τοῦ λαοῦ, ὅστις ἀπεκρίνετο διὰ τῆς λέξεως εὐτυχῶς.

Κατὰ τινὰς περιστάσεις ἔκαιον ὅλον τὸ σφάγιον, κατ'

ἄλλας δὲ ἔκαιον μόνον μέρος αὐτοῦ καὶ τὰ ὅσα, τὸ δὲ ὑπόλοιπον τῆς σαρκὸς διμερίζετο μεταξὺ τῶν ἱερέων, τῶν βοηθῶν αὐτῶν καὶ τῶν προσφερόντων τὴν θυσίαν. Οἱ συνδαιτημῶνες εἴθιον ὄρθιοι· καθ' ὅλον δὲ τοῦτο τὸ διάστημα ἐπαιάνιζεν ἡ μουσικὴ θρησκευτικὸς ὕμνος. Κανεὶς ξένος πρὸς τὴν θυσίαν δὲν ἦτο δεκτὸς εἰς τὸ συμπόσιον τοῦτο· ἐπετρέπετο δὲ μόνον εἰς τοὺς παρευρισκομένους τὰ λάβωσι μεθ' ἑαυτῶν μερίδας τινὰς διὰ τοὺς οἰκείους ὑπηρέτας· ἡ δὲ κεφαλὴ καὶ τὸ δέρμα τοῦ θύματος ἐκρεμῶντο χάριν εὐλαθείας ἀπὸ τῶν κίωνων τοῦ ναοῦ· κατὰ δὲ τὰς ἐποχὰς τῶν δημοσίων συμφορῶν περιέφερον αὐτὰ ἐν εἵδει λιτανείας.

Ἐπὶ τῆς ἐν Ῥώμῃ στήλης τοῦ Τραϊανοῦ φαίνονται τὰ λείψανα τριῶν ἀρχαίων εἰκονογραφιῶν τοιούτων θυσιῶν.

#### ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑΣ. (Roman.)

(ὑπὸ *A. Διαμαντοπούλου* δικηγόρου.)

«Τὸ καλὸν (ῥαῖον) εἰς τὴν σύλληψίν του εἶναι ιδέα ἀπόλυτος, ἥτις ὅμως ἀνέκαθεν ἀποκαλύπτεται εἰς τὰ ποικίλα τῆς φύσεως πλάσματα, διὰ τῶν εἰς τὰς αἰσθήσεις ἐνεργειῶν των, τὴν ἀνθρώπινον καρδίαν αἰχμαλωτίζοντα. Ἐκτὸς τῆς φυσικῆς ταύτης καὶ ἀναγκαιᾶς τοῦ καλοῦ ἐμφανίσεως, ὑπάρχει ἑτέρα τις ἐντεχνος παραγωγή, ἡ δι' ὅλων τῶν ῥαίων τεχνῶν ἐνεργουμένη, τῶν ὁποίων τελικὸς σκοπὸς εἶναι ἡ τοῦ ἰδανικοῦ καλοῦ αἰσθητὴ ἀπεικόνισις. Ἡ δημοτικωτέρα τῶν ῥαίων τεχνῶν εἶναι ἡ ποίησις, κλάδος δ' αὐτῆς λογίζεται ἡ λεγομένη *Μυθιστορία*.

Ἡ Μυθιστορία κατατάσσεται εἰς τὴν διηγηματικὴν καὶ δραματικὴν ποίησιν, καθότι ἄλλοτε μὲν ἡ παράστασις ἐν εἵδῃ διηγήσεως γίνεται, πολλάκις ὅμως τὰ πρόσωπα πράττουν καὶ ἐνεργοῦν ἀμέσως, ὡς ἐν ταῖς τραγωδίαις καὶ κωμωδίαις. «Ὅθεν καὶ δράματα καλεῖσθαι τινες αὐτά φασιν, ὅτι μιμοῦνται δρῶντας.» (Ἀριστοτέλ. ποιητ. 3.)

Ὁ ὁρίσμος τῆς Μυθιστορίας εἶναι ὁ αὐτὸς ὅλων τῶν ῥαίων τεχνῶν· «πᾶσαι τυγχάνουσιν οὔσαι μίμησεις τὸ σύνολον.» (Ἀριστοτέλης ποιητ. 1. Αἱ ῥαῖαι τέχναι εἶναι ὅλαι μίμησις· ἀλλὰ διὰ τὴν μιμηταί τις πρέπει τὴν ὑπάρχει ἐν πρωτότυπον καὶ τοιοῦτον βεβαίως ὁ Ἀριστοτέλης ἐξελάμβανε τὴν φύσιν. Ἡ μίμησις ὅμως, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, δὲν εἶναι ἀντιγραφή τοῦ μιμουμένου πράγμα-